

cego prawdopodobnie zarządcą Mukisz) udało się Idrimi zdobyć Alalach. Jako król przedsięwziął Idrimi szereg wypraw wojennych w celu wzmocnienia własnej potęgi. W końcu informuje nas tekst o różnych ofiarach składanych nieustannie bogom z Alalach, przeklina zaś tego, który waży się zniszczyć statwę oraz inskrypcję. Tekst kończy się błogosławieństwem dla pisarza królewskiego niejakiego Szaruruwa i napomina czytelnika, by zachował w pamięci króla, który w wieku 30 lat objął rządy w Alalach. Idrimi zawarł porozumienie z królem Pillia z Kizzuwatna, dotyczące konfliktu granicznego i traktowania uchodźców (tabliczka 3).¹⁰ Na tabliczkach 99a, 100, 187, 227 i 395 mamy pieczęć króla Idrimi. Jego następcą był syn Niqmepa.

Wykopaliska archeologiczne w Tell Atszana nie zostały definitywnie zakończone. Przypuszcza się, że następne wyprawy przyniosą więcej materiałów i pozwolą lepiej zrekonstruować historię tego zakątka świata.

Wiedeń

KS. NORBERT MENDECKI

S P R A W O Z D A N I A I W I A D O M O Ś C I

Ks. Tadeusz Brzegowy

XIII MIĘDZYNARODOWE SPOTKANIE SOCIETY OF BIBLICAL LITERATURE (BUDAPESZT 1995)

Założona w 1880 r. *Society of Biblical Literature* jest jednym z najstarszych stowarzyszeń naukowych w Stanach Zjednoczonych i liczy obecnie około 6.000 członków. Jej założeniem jest stymulowanie krytycznych studiów nad literaturą biblijną i wymiana doświadczeń i zdobyczy naukowych na tym polu zarówno przez publikacje jak i spotkania uczonych. Stowarzyszenie wydaje dwa periodyki biblijne (*Journal of Biblical Literature* i *Semeia*) oraz wiele serii monograficznych. Ma swój udział w wy-

¹⁰ D. J. Wiseman, *The Alalakh Tablets*, dz. cyt., 31—32.

daniu wielu wielonakładowych podręcznych opracowań i dobrze znanego przekładu Biblii *New Revised Standard Version*. Stowarzyszenie organizuje regularnie sympozja lokalne (Ameryka) jak i międzynarodowe. Ostatnio takie spotkania odbyły się w Salamance (1983), Strasburgu (1984), Amsterdamie (1985), Jerozolimie (1986), Wiedniu (1990), Rzymie (1991), Melbourne (1992), Monasterze 1993 i Lowanium 1994. W roku 1995 Stowarzyszenie wybrało po raz pierwszy jako miejsce swego dorocznego spotkania jeden z krajów byłego bloku postsowieckiego i wybór padł na Budapeszt (23—26 lipca).

W zorganizowaniu programu spotkania partycypowały Pázmány Péter Catholic University i Károli Gáspár Calvinist University w Budapeszcie oraz Szechenyi Ferenc National Library w przygotowaniu wystawy węgierskich przekładów biblijnych.

Sympozjum zgromadziło wielką liczbę, ok. 400 uczestników z prawie wszystkich kontynentów, z przewagą jednak ludzi z kręgu anglosaskiego. Mało raczej było uczestników z kręgu frankońskiego. Toteż językiem zdecydowanej większości referatów był angielski, czasem pojawiał się niemiecki, a raczej wyjątkowo francuski. Na spotkaniu była oczywiście obecna grupa z Europy środkowo-wschodniej, która też miała jedną progomową sesję n/t bibliistyki w krajach tego regionu. Z Polski uczestniczyli w spotkaniu: Z. Kapera (UJ), ks. G. Witaszek i ks. Sikora (KUL), M. Wojciechowski (ATK), ks. T. Brzegowy (PAT).

Sympozjum odbywało się w historycznym i malowniczym centrum starego Budapesztu w pałacu Kulturinnov obok nowoczesnego hotelu Hiltona naprzeciw kościoła św. Macieja. Konferencje były wygłaszane równocześnie w kilku salach według programu z góry ustalonego i opublikowanego w specjalnym biuletynie. Nie sposób streścić wszystkie referaty ani nawet wyliczyć ich tytuły, gdyż tych referatów wygłoszono ok. 170. Może dobrze będzie wskazać na pewne dominujące dziedziny, którym były poświęcone półdniowe sesje. Na pierwszym miejscu plasuje się Piecioksiąg, któremu poświęcono aż 4 sesje. Po trzy sesje poświęcono ewangeliom, księgom historycznym ST, europejskiej teologii feministycznej (Gender Studies); po dwie prorokom, Jezusowi w kontekście judaizmu i wczesnego chrześcijaństwa, judaizmowi i wczesnemu chrześcijaństwu, Biblii hebrajskiej (głównie język hebrajski), św. Pawłowi, Betsaidzie (zagadnienia archeologiczne); po jednej sesji starożytnemu Bliskiemu Wschodowi, historii interpretacji, dawnej żydowskiej egzegezie, psalmom, literaturze mądrościowej, trendom we współczesnej naukowej bibliistyce.

Wszystkie wystąpienia miały przewidziany czas 30 minut łącznie z dyskusją i tego pilnie przestrzegano. Dyskusje więc były przeważnie krótkie, ale nierzadko bardzo interesujące.

Obserwowało się duży udział egzegetów (w tym kobiet) żydowskich i sporo szacunku dla interpretacji żydowskiej. W podejściu do tekstu biblijnego dominowały metody literackie, historyczne, dościsłe socjologiczne. Bardzo mało było natomiast tego, co w katolickiej bibliistyce nazywamy „egzegezą w Kościele”. Problemy natchnienia, boskiego waloru, życiowej aktualizacji były raczej w cieniu zagadnień literackich czy historycznych. Nie było też akcentów modlitewnych. Można było czasami odnieść wrażenie, że Biblia jest literaturą, cenną, szacowną, starożytną, pożyteczna, ale tylko literatura. Ale to jest też ważne uświadomić sobie, że Biblia jest literatura i w jej interpretacji metody naukowej analizy literackiej są absolutnie konieczne.